



Ekologinen kompensatio -työryhmä, Luonnonsuojelulainsäädännön uudistus

Kokousmuistio 6

Aika: keskiviikko 16.9.2020, klo 10.00–11.50 ja 13.00–15.00

Paikka: Skype for Business -kokous

Osallistujat:

Mikko Kuusinen, pj. Ympäristöministeriö

Jäsenet

Anna-Rosa Asikainen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Marketta Ahtiainen Väylävirasto

Asta Ervola Metsähallitus

Tuomas Aslak Juuso Saamelaiskäräjät (paikalla iltapäivän osiossa)

Tiia Laine-Ylijoki-Laakso Ympäristöministeriö

Juha Laurila INFRA ry

Satu Lyytikäinen Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Minna Mättö Suomen Kuntaliitto ry

Bernt Nordman Natur och Miljö

Minna Pekkonen Suomen ympäristökeskus SYKE

Lauri Puhakainen Etelä-Savon ELY-keskus

Ulla Syrjäjä Kaivosteollisuus ry

Tapani Veistola Suomen luonnonsuojeluliitto

Sihteeristö

Leila Suvantola Ympäristöministeriö

Roosa Atula Ympäristöministeriö

(Pasi Kallio Ympäristöministeriö, projektin 1 sihteeri kuunteluroolissa)

Atte Moilanen pysyvä asiantuntija

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen. Hän totesi, että Kristiina Niikkonen on toistaiseksi poissa ja Roosa Atula toimii sihteerinä Suvi Borgströmin tilalla vuoden loppuun saakka. Lisäksi Karoliina Anttonen on siirtymässä komission kansalliseksi asiantuntijaksi ja Tiia Laine-Ylijoki-Laakso toimii käytännössä varsinaisena jäsenenä jatkossa. Projektin 1 sihteeri (Pasi Kallio tai Johanna Korpi) on vastaisuudessa kuunteluroolissa läsnä kokouksissa ja tämän ryhmän sihteeri on kuulolla projektin 1 kokouksissa, jotta tieto siirtyy sujuvasti projektiryhmien välillä.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Leila Suvantola esitteli edellisen kokouksen pöytäkirjan, joka oli jäänyt epähuomiossa aiemmin toimittamatta. Siihen tehtiin nimen korjaus ja hyväksyttiin. Mikäli pöytäkirjassa myöhemmin havaitaan epäselvyyksiä, niihin voidaan palata.

3. Hanke "Heikennyksen ja hyvityksen arviointi ekologisessa kompensaatiossa - suuntaviivat luonnonsuojelulakiin", Inka Keränen SYKE

Inka Keränen kävi läpi vielä kerran asiantuntijaryhmän työsuunnitelman (liite 1). Olennaista on käydä tiivistä vuorovaikutusta projektiryhmän kanssa. Keränen totesi, että asiantuntijaryhmä hyödyntää pilottihankkeita omassa



6. kokous

työssään referenssinä. Hankkeen aloitukseen ajoittuneesta lomakaudesta johtuen hanke on lähtenyt rauhallisesti liikkeelle ja asiantuntijaryhmä laatii aikataulun itselleen kokouksessa 8.10.. Hän pyysi työryhmää miettimään omia toiveitaan asiantuntijaryhmälle.

Keskustelussa korostettiin sitä, miten tärkeä asiantuntijaryhmän tuki on projektiryhmälle ja korostettiin tiivistä vuorovaikutusta ryhmien välillä. Sovittiin, että sihteeri toimittaa seuraavalla viikolla jäsenille työsuunnitelman ja muistuttaa, että seuraavassa kokouksessa 7.10. työryhmä voi vielä päättää evästyksensä.

4. Esittely ekologisen kompensaation mittaustuloksista, Heini Kujala LUOMUS ja keskustelu alustuksen pohjalta

Heini Kujala esitteli erilaisia ekologisen kompensaation laskennassa käytettyjä malleja (liite 2) ja korosti lajikohtaisen kompensaation roolia.

Keskustelussa Kujala totesi, että eri mittaustulosten toimivuutta selvittäneitä tutkimuksia ei niinkään ole, vaan on tutkittu sitä, miten hyvin kompensaatio on toteutettu riippuen toteuttamisesta vastuussa olevasta tahosta. Tuloksena on, että kompensaation tavoitteen saavuttaminen on epävarmempaa, jos heikentävän hankkeen toteuttaja vastaa myös kompensaatiosta. Toimivampi ratkaisu on ollut, että toteuttaminen on keskitetty jollekin tietylle taholle. Toteutumisessa olennaista on mitata oikeita asioita: ei esimerkiksi pönttöjen lukumäärää vaan niissä esiintyvien lajien yksilömääriä.

Keskustelussa todettiin myös, että Kujalan esityksen perusteella järjestelmä on toteutettavissa myös Suomen olosuhteissa, vaikka kyse on monimutkaisesta asiasta.

Huomiota kiinnitettiin arvon ja valuutan erilaiseen käsitteeseen, minkä johdosta pohdintaan tuli luontoarvojen korvaaminen toisella luontoarvolla, jos on käytettävissä yhteismitallinen muuttuja. Kujala totesi, että tällaiseen on maailmalla yleensä liitetty upgrading –velvollisuus eli jos sallitaan korvata menetettäviä luontoarvoja toisella, korvaavan arvon on oltava uhanalaisempi. Kansainvälisellä tasolla on viitteitä siitä, että tällaisesta mallista ollaan siirtymässä pois. Asiantuntijaryhmä tarkastelee tätä kysymystä Suomen osalta jatkossa.

Kujala totesi myös, että jos kompensaatio ei ole mahdollinen, se on maksettu rahana ja tällä on toteutettu kompensaatiotoimet esimerkiksi valtion suojeluviranomaisen toimesta, mutta silloin mahdollisesti jäljitettävyyttä (haitta-korvaava arvo) on heikentynyt.

Keskustelussa nostettiin esiin myös järjestelmien oikeudenmukaisuus toimijoiden kannalta ja miten se on lainsäädännöllisesti toteutettu. Suvantola totesi, että pääsääntöisesti velvoite on asetettu lainsäädännössä, mutta yksityiskohtainen toteutus koskeva sääntely on alemman tasoista, koska sitä on tarpeen tarkentaa tiedon ja kokemusten lisääntyessä.

Hyvityksen aikaskaalasta keskusteltaessa Kujala totesi yleiseksi lähtökohdaksi, että hyvityksen tulee olla pysyvää, vaikka toimenpiteet ja seuranta asettuu 15-30 vuoden aikajänteeseen.

5. Projektin 1 päätökset 15.9.2020

Pasi Kallio esitteli alustavat linjaukset (liite 3). Suvantola täydensi, että luonnonsuojelulain uudistusta valmistelevalle projekti 1 :lle esitetyssä lain rakenteessa on huomioitu tämän työryhmän kesän aikana muodostunut linjaus, että kompensaatiovelvollisuus liittyy siihen, kun suojelusta myönnettäisiin poikkeus.

Todettiin, että tällä projektilla on liityntä luonnonsuojelulain tiedonhallintaa tarkastelemaan työryhmään, koska läpinäkyvyys on ekologisen kompensaation sekä toteutumisen varmentamisen että yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ja uskottavuuden kannalta olennaista ja se edellyttää hyvää tiedonhallintaa.

6. Ekologisen kompensaation mahdollinen soveltamisala

Suvantola totesi, että muistioluonnoksesta saatu palaute on toimitettu ennen kokousta kaikille koostettuna ja kävi läpi kommenttien keskeiset asiat yleisesti (liite 4).

Saamelaiskäräjien edustajana Tuomas Aslak Juuso totesi, että Saamelaiskäräjät suhtautuvat varauksellisesti kompensaatioon, sillä kompensaation on toteuduttava saman siidan alueella.



6. kokous

Ekologisen kompensaation määrittämisen todettiin olevan tarpeen ainakin hallituksen esityksessä, jos ei lain määritelmiin sisällytetä. Olennaista on, että mitigaatiohierarkia sisältyy määritelmään. Moilanen-Kotiahon määritelmää pidettiin yleisesti hyvänä.

Suvantola kävi läpi luonnonsuojelulain erilaiset poikkeamissäännökset ja esitti, mitä tilanteet esimerkkitapausten kautta (liite 5). Hän nosti esiin myös sellaiset tilanteet, joihin kompensaatiovelvollisuus ei soveltuisi (esimerkiksi yksityiseen omaisuuteen kohdistuvan terveyshaitan tai vakavan vahingon estäminen).

Keskustelussa tuotiin kaivosteollisuuden näkökulmasta esiin, että periaatteessa tulisi olla aina mahdollista saada poikkeus ja kompensoida aiheutuva heikennys, koska suurten hankkeiden yhteydessä voi tulla yllättäen myöhäisessäkin vaiheessa esille lajeja, joita ennalta ei ole tiedetty. Tämä edellyttää joustavuutta lainsäädännössä. Vastanäkökohtana tuotiin kuitenkin esiin myös, että poikkeuksia myönnettäessä on kriittisesti pohdittava kompensaatiota, sillä kompensointi ei aina toimi. Pelkkä lupaus kompensaatiosta ei voi olla perusteena sallia poikkeuksia sellaiseen, mistä nykyisin ei sallita poikettavan.

MTK:n näkemyksenä on, että lainsäädäntöä koskevat hahmotelmat ovat ennenaikaisia, kun pilotoinneista ei ole tuloksia.

Kompensaatioiden kustannustehokkuutta pidettiin tärkeänä näkökohtana. Yhtenä vaihtoehtona nostettiin esiin välittäjäorganisaation hyödyntäminen, sillä se voi laskea kustannuksia.

Valtion omistuksessa olevien suojelualueiden suojelun purkamisen kompensaatiota pidettiin perusteltuna jo yhdenvertaisuudenkin kannalta. Määräaikaisen suojelun osalta nousi kysymys siitä, miten se sopisi, kun kyse on ELY-keskuksen ja yksityisen välisestä sopimuksesta.

Mitigaatiohierarkian sisällyttäminen poikkeusperusteisiin on MTK:n näkemyksen mukaan mietittävä projektissa 1. Suvantola totesi, että tämä ryhmä voi tehdä sille ehdotuksen siitä, miten mitigaatiohierarkia voitaisiin lakiin sisällyttää tehtävänannon mukaisesti.

Sovittiin, että keskustelun pohjalta sihteeri täydentää muistiota ja laittaa sen tulevilla viikolla kommenteille. Muistion statuksena on linjata yleisemmän tason periaatteet projektille 1 seuraavassa kokouksessa. Muistio täydentyy työn edetessä. Todettiin, että muistioon voidaan kirjata eri tahojen mahdolliset varaumat ja siihen on myös tarpeen kirjata kaikki vielä avoimena olevat kysymykset, joista keskeisimmät koskevat ekologista vaikuttavuutta.

7. Tiedoksi

Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2021-2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi on valmistunut <https://tietokayttoon.fi/julkaisut/raportti?pubid=URN:ISBN:978-952-287-915-8>. Arvioinnissa otettiin kantaa myös ekologiseen kompensaatioon mm. seuraavasti:

Tutkijoiden toimenpide-ehdotus 7. Ekologinen kompensaatio ja nettoposiitiivinen vaikutus

Sisällytetään Ei biodiversiteetin nettohävikkiä -periaate (No Net Loss of Biodiversity) lainsäädännön kehittämisen kautta kaikkeen maan-, vesien ja luonnonvarojen käyttöön sekä edistetään sen rinnalla vapaaehtoista nettoposiitiivisen vaikutuksen -periaatteen käyttöön ottoa. Käytännössä tämä tapahtuu negatiivisten vaikutusten välttämisen lisäksi ottamalla käyttöön ekologisen kompensaation periaate. Mikäli elinympäristön määrän vähentämistä tai laadun heikentämistä jonkin uuden hankkeen seurauksena ei voida välttää, täytyy se kompensoida ennallistamalla heikentyneitä elinympäristöjä toisaalla.

Viedään ekologisen kompensaation periaate mahdollisimman kattavasti lainsäädäntöön.

Kehitetään ekologisen kompensaation käytäntöjä sekä sitä varten tarvittavaa elinympäristökirjanpitoa ja kompensaation vaikutusten (ml. pysyvyys) varmentamista.

Vapaaehtoisen nettoposiitiivisen vaikutuksen periaatteen soveltamisen myötä pyritään siihen, että esimerkiksi uudella rakentamisella olisi kompensoinnin, mukauttamisen ja biodiversiteetin palauttamisen myötä luontoa rikastuttava vaikutus. Pyritään luomaan nettoposiitiivisesta vaikutuksesta keino, jolla sen mukaan tehty tuotteet ja palvelut voivat erottua minimivaatimukset täyttävistä verrokeistaan.



Seuranta: Tehdyt lakimuutokset ja niitä seuraavat ekologisen kompensaation soveltamistapaukset sekä niistä saatava monimuotoisuushyöty. Nettopositiivisen vaikutuksen periaatteen soveltamistapausten määrä ja vaikutukset.

Suvantola totesi lisäksi, että Rudus on ilmoittanut etsivänsä vaihtoehtoisen tapauksen pilotointiin, koska heidän alun perin ehdottamat tapaukset olivat suojeluarvoiltaan niin vähämerkityksisiä.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 7.10.2020 klo 9.30-12.00.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 14.50.

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen

Sihteeri Leila Suvantola

Heikennyksen ja hyvityksen arviointi ekologisessa kompensaatiossa -- suuntaviivat luonnonsuojelulakiin

Ekologisen kompensaation projektiryhmä, luonnonsuojelulainsäädännön
uudistus, kokous 6

16.9.2020

Inka Keränen, Suomen ympäristökeskus



Tausta

- Asiantuntijatyöryhmä selvittää vaihtoehtoja, miten ekologisen kompensaation toteutuksessa luonnonarvojen heikennys ja lisäys voitaisiin arvioida ekologian ja luonnonsuojelubiologian näkökulmasta sekä laatii esityksen yleisistä vaihdannan periaatteista.
 - Vaihtoehtojen osalta arvioidaan miten ne tukevat lieventämishierarkian noudattamista sekä No Net Loss –tavoitteen saavuttamista
- Heikennys- ja hyvitysmenetelmien arvioinnissa keskitytään menetelmien käyttökelpoisuuteen luonnonsuojelulaissa mainittujen luonnon monimuotoisuuden eri tasojen (lajit, rajatut elinympäristöt, luontotyytit) aiheutuvien väistämättömien ekologisten heikennysten tai menetysten kompensoimisessa.

Tavoitteet

- Päätaavoite on tuottaa mahdollisimman käytännönläheisiä vaihtoehtoja ja/tai ehdotuksia siitä, miten ekologisessa kompensaatiossa keskeinen luonnon monimuotoisuuden heikennyksen ja hyvityksen arvioiminen olisi mahdollista tehdä Suomen olosuhteissa.
- Hanke keskittyy ekologisiin näkökulmiin
- Arviointimenetelmien kartoittamisessa huomioidaan miten ne huomioivat seuraavat projektiryhmän ratkaistavaksi jäävät periaatteelliset kysymykset:
 - Kompensoinnin ulkopuolelle rajattavat arvot
 - Luontoarvovastaavuus
 - Kompensaation toteutuksen aikataulu
 - Kompensaation alueellinen sijoittuminen

Hankkeen eteneminen ja hallinto

- Alkaa 1.7.2020
- Työskentely tapahtuu työpajojen ja muun asiantuntijaryhmän vuoropuhelun kautta, yhteistyössä ohjausryhmän kanssa
- Asiantuntijaryhmä tuo yhdessä sovitulla aikataululla näkemyksiä työryhmän työn tueksi
- Päättyy 30.4.2021
- Hanke tuottaa lisätietoa ekologisen kompensaation projektiryhmän työn sekä LS-lainsäädännön uudistamisen tueksi.
- Lisäksi hankkeessa koottava tieto on hyödynnettävissä ekologisen kompensaation pilotoinnissa.

- Konsortio (SYKE, LUOMUS (HY), Jyväskylän yliopisto)

- SYKE

- Biodiversiteettikeskus

- Inka Keränen, Projektipäällikkö
 - Minna Pekkonen, Suunnittelija
 - Terhi Rytteri, Vanhempi tutkija
 - Kimmo Syrjänen, Ryhmäpäällikkö
 - Anne Raunio, Ryhmäpäällikkö
 - Katariina Mäkelä, Vanhempi tutkija
 - Peter Kullberg, Tutkija

- Merikeskus

- Kirsi Kostamo, Johtava tutkija

- Vesikeskus

- Saija Koljonen, Erikoistutkija

- Jyväskylän yliopisto

- Panu Halme, Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Tutkijatohtori

- LUOMUS (Helsingin yliopisto)

- Heini Kujala, Biodiversiteetti-informatiikan yksikkö, Yliopistotutkija

Työryhmän toiveet jatkolle?

- Toiveet missä järjestyksessä asiantuntijaryhmä käsittelee keskeisiä teemoja?
- Välietapit?
- Asiantuntijaryhmän seuraava kokoontuminen tapahtuu to 8.10.
 - Hankkeen aikataulu, työnjako, välietapit
 - inka.keranen@ymparisto.fi

Lajikohtaiset ekologiset kompensaatiot

Heini Kujala

Luonnontieteellinen keskusmuseo (LUOMUS)

Helsingin yliopisto



Miksi lajikohtaisia kompensatiota tehdään

Yksinkertaisesti: luontotyyppi \neq elinympäristö

- Monet lajit riippuvaisia useamman luontotyypin muodostamista kokonaisuuksista
- Luontotyypin sijaan laji voi olla enemmän riippuvainen yksittäisestä elinympäristö- tai resurssipiirteestä
- Luontotyyppien mittaamalla vaikea huomioida lajin kannalta tärkeitä bioottisia uhkatekijöitä (saalistus, loisinta, taudit) tai populaatiodynamiikkaa tukevia maisematason muutoksia

→ Hyvin uhanalaisten lajien tilan mittaamisessa voi esim. populaatiokoko olla tietyssä tilanteissa elinympäristön määrää sopivampi mitta

Miten kompensatioita tehdään lajeille

- Yleensä yksi kompensatiotapa järjestelmän sisällä (sovelletaan vain tiettyihin lajeihin)
 - Useissa järjestelmissä sekä luontotyyppi- että lajipohjainen kompensatiomekanismi
 - Lisäksi lajikompensointioiden laskemiseen voi olla useita vaihtoehtoja
- Kirjavasti käytetty ja dokumentoitu
 - Järjestelmällä voi olla määritelty laskentakaava, mutta laskentatapa voi silti olla tapauskohtainen
 - Usein linkitetty lajikohtaiseen suojelu- ja hoito-ohjelmaan

Miten kompensatioita tehdään lajeille

Karkeasti luokiteltuna

Luontotyypeihin perustuvissa kompensatioissa huomioidaan myös lajien esiintyminen heikennys- tai kompensatioalueella	LUONTOTYYPPI
Elinympäristön mittaaminen (tyyppi ja pinta-ala)	ELINYMPÄRISTÖ
Elinympäristöjen ominaispiirteiden mittaaminen (esim. pesäpuut)	
Yksilöiden mittaaminen	POPULAATIO
Populaatiodynamiikan tai -demografian kannalta tärkeiden yksiköiden mittaaminen (esim. syntyvyys/kuolleisuus)	



Myös näitä yhdisteleviä lähestymistapoja esiintyy

Lajikohtaiseen kompensaatioon käytettäviä mittoja

- Populaatiomitat
 - syntyvyys/kuolleisuus
 - tiheys/biomassa
 - lisääntyvien yksiköiden määrä
 - yksilömäärä
- Lajikohtaiset elinympäristömitat
 - elinympäristön keskeiset ominaispiirteet
 - elinympäristön koko
- Maisematason mitat
 - toiminnallinen kytkeytyvyys
 - rakennemitat (laikkujen koko, keski-etäisyys)



Mitta vai valuutta?

Arvomitta (“value/score”)

- Ekologista arvoa mittaavia
- Esim. Yksilömäärä, biomassa, pesimäpuiden määrä, elinympäristön ala

Vaihtovaluutta (“currency/credits”)

- Vaihtokauppaan käytettävä numeerinen valuutta

Lajikohtaisia kompensatiolaskutapoja

Yleistetysti

Syntyvyys
Yksilömäärä
Elinympäristön koko

Arvomitta

HEIKENNYS = [Lajimitta (+/x Maisematason mitta +/x Kunto-/laatumitta)] x Pinta-ala

KOMPENSAATIO ≥ **HEIKENNYS** (x Uhanalaisuuskerroin) x Epävarmuus x Aikaviive

Vaihtovaluutta

→ Lisäksi joissain tapauksissa: vaihtoehtoisen tuleman / taustatrendin ("counterfactual") huomioiminen ja/tai suojeluhyvitykseen liittyvät lisälaskut

Australian liittovaltion kompensatiolaskuri

Uhanalaisen lajin

Elinympäristö-pohjainen kompensatio

HEIKENNYS = Laatumitta x Pinta-ala

Kun kompensation
toimenpiteenä suojelu

KOMPENSAATIO ≥ **HEIKENNYS** x Lajin sukupuuttoriski (x *Elinympäristön häviämiskirski*)
x Epävarmuus x Aikaviive

Australian liittovaltion kompensatiolaskuri

LAATUARVO

Tyypiluokka	Mitta	Painotus
Kunto	Järeiden puiden osuus	15
	Puulajien monimuotoisuus	10
	Lahopuun määrä	20
	Vieraslajien esiintyminen	5
Maisema-taso	Koko	20
	Etäisyys muihin alueisiin	15
Lajien esiintyvyys	Yksilömäärä/tiheys	20
YHTEENSÄ		100

- ”Laadun” tulee kuvastaa:
 1. Alueen kuntoa
 2. Arvoa maisema-tasolla (esim. kytkeytyvyyttä, merkitystä populaatiolle)
 3. Tärkeiden lajien esiintyvyyttä
- Voi sisältää hyvin vapaasti erilaisia mittoja, vaikkakin samaa arvoa kuvaavat mittarit kiellettyjä
- Jokainen mitta pisteytetään, lopullinen arvomitta on painotettu summa

Australian liittovaltion kompensatiolaskuri

Uhanalaisen lajin

Elinympäristö-pohjainen kompensatio

HEIKENNYS = Laatumitta x Pinta-ala

Kun kompensation
toimenpiteenä suojelu

KOMPENSAATIO \geq **HEIKENNYS** x Lajin sukupuuttoriski (x *Elinympäristön häviämiskirisi*)
x Epävarmuus x Aikaviive

Yksilö-pohjainen kompensatio

HEIKENNYS = Yksilömäärä

KOMPENSAATIO \geq **HEIKENNYS** x Lajin sukupuuttoriski x Epävarmuus x Aikaviive

Kanadan kalakantoja koskevat kompensatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}}] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Kanadan kalakantoja koskevat kompensatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}}] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

Diagram notes: A blue arrow labeled "Pinta-ala" points to A_{Muokattu} and $A_{\text{Hävitetty}}$. A bracket under the first term is labeled "HEIKENNYS". A bracket over the second term is labeled "HYVITYS".

p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Kanadan kalakantoja koskevat kompensatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{\left[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}} \right] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

Diagram annotations: Blue arrows point from the word "Mitta" to the price terms $p_{\text{jälkeen}}$ and p_{ennen} . A bracket under the first term group is labeled "HEIKENNYS". A bracket over the second term is labeled "HYVITYS".

p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Kanadan kalakantoja koskevat kompensatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}}] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

Kerroin ↓

p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Kanadan kalakantoja koskevat kompensaatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}}] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Kanadan kalakantoja koskevat kompensatiot

Nettokompensaatio =

$$\underbrace{[(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Muokattu}} - p_{\text{Max}} \times A_{\text{Hävitetty}}] \times K}_{\text{HEIKENNYS}} + \overbrace{(p_{\text{jälkeen}} - p_{\text{ennen}}) \times A_{\text{Hyvitetty}}}^{\text{HYVITYS}}$$

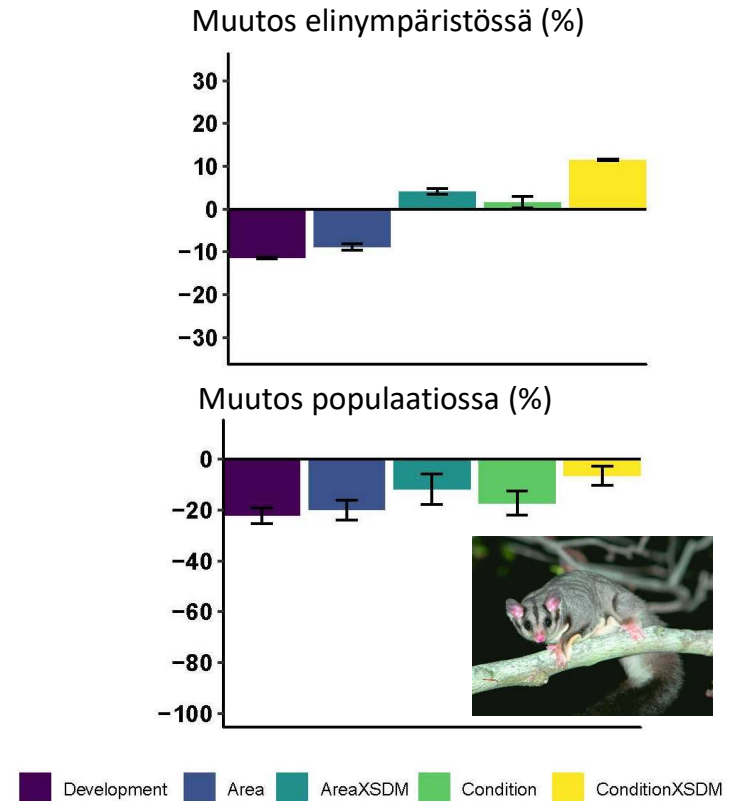
p = mitta / pinta-alayksikkö (esim. tiheys, poikastuotanto)

A = pinta-ala

K = kerroin (aikaviive ja epävarmuus)

Mittoihin liittyviä haasteita

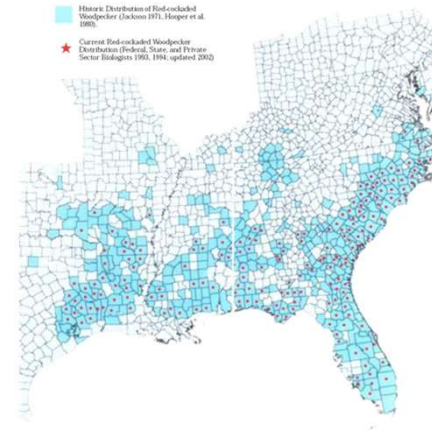
- Eri mitoilla saadaan erilaisia hyvityksiä
 - velvoitteiden koko voi vaihdella paljon käytetystä mitasta riippuen
 - yleensä tavoitteena linkittää aiheutetun heikennyksen laatuun sekä lajin suojelutarpeeseen
 - kuitenkin **mitan ja ekologisen vaikutuksen suhde usein heikosti todennettu tai epäselvä**
- Hyvin tarkat populaatiotason mitat vaativat paljon tietoa
 - nykyisellään saatavilla harvoille lajeille ja tiedon kartuttaminen kallista
 - toisaalta tiedon keräämisestä koituvat kustannukset nähdään usein pakollisena osana kompensatiota



Hume Highway, NSW, Australia

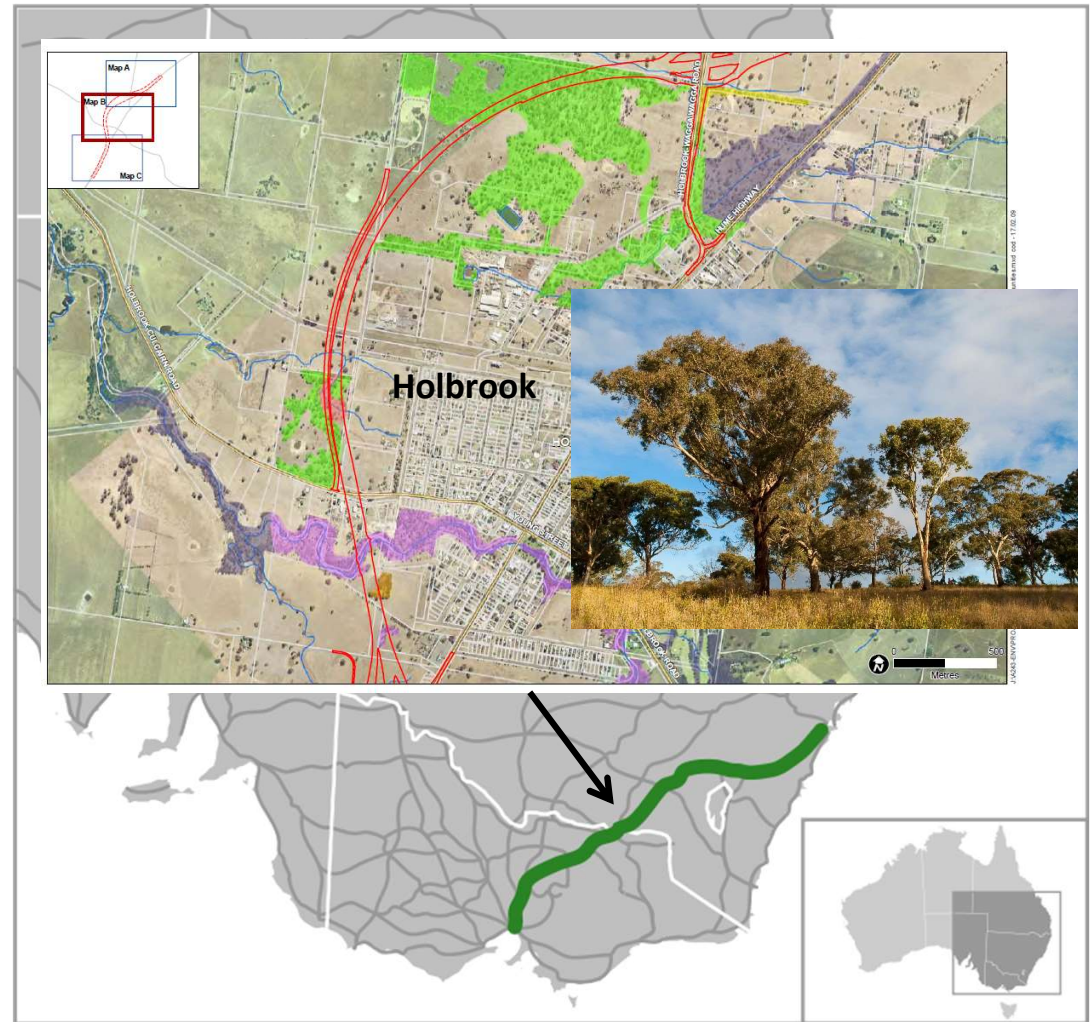


Pihkatikka, Kaakkois-USA



Kaksi esimerkkiä pesimäkoloista

Hume Highway

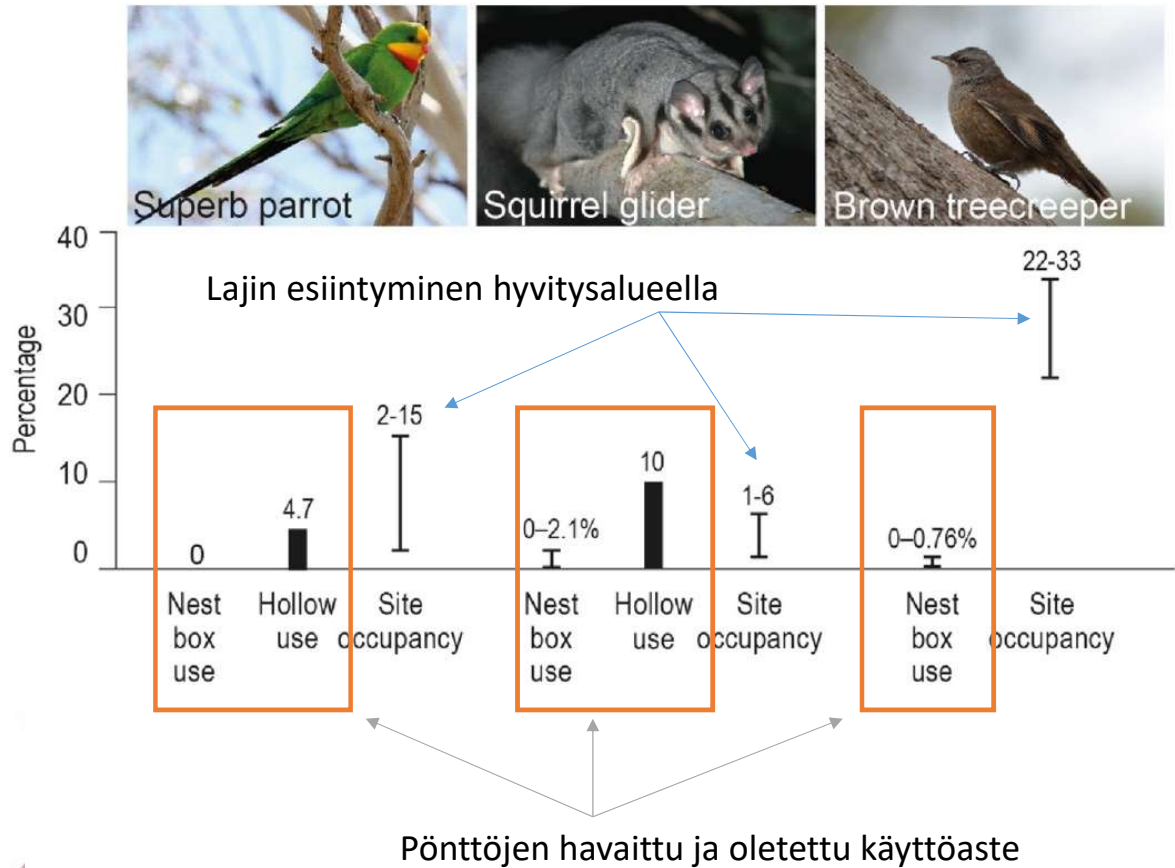


Hume Highway

- Hankekohtainen kompensatio (v. 2010 -)
- Mittana pesimäkolot/pöntöt
 - pöntöt tarkoitettu kompensoimaan isojen kolopuiden (587 koloa) poistosta aiheutuvaa haittaa lajeille, kunnes uusia kolopuita syntyy hyvitysalueella (80-120 v)
 - kompensointisuhde 1:1
 - osa laajempaa kompensointipakettia
- Pönttöjen kestävyys etukäteen tiedossa (5-10 v)
 - Pönttöjen rakenne suunniteltu erikseen jokaiselle kohdelajille
 - tarkoitus tarkistaa 2:sti vuodessa (ei tietoa toteutuiko) ja korvata tuhoutuneet
- Itsenäinen tutkimusprojekti tarkasti asennetut pöntöt 4:n vuoden ajan (2010-2013)

Hume Highway

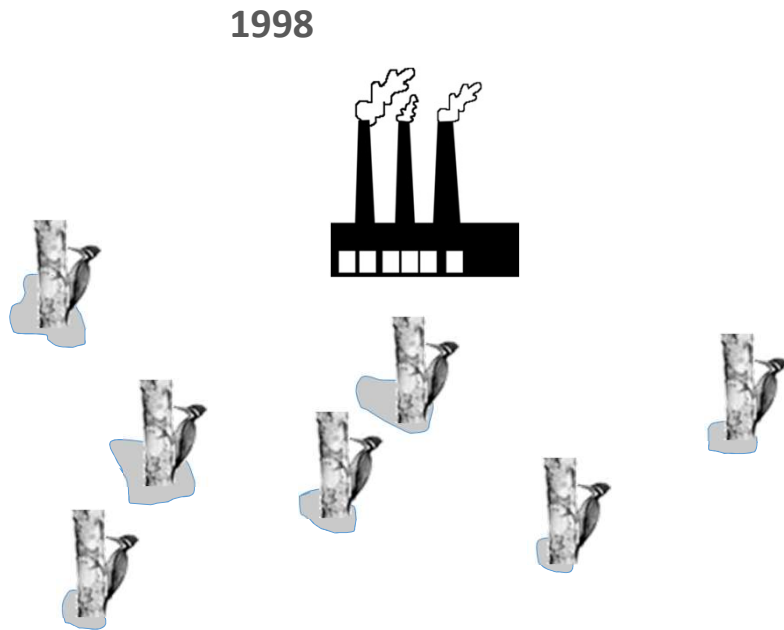
- 8% pöntöistä tuhoutunut
- Kohdelajit esiintyivät hyvitysalueella, mutta pesivät hyvin pienissä määrin tai eivät ollenkaan
- Paljon yleisiä ja vierasperäisiä lajeja



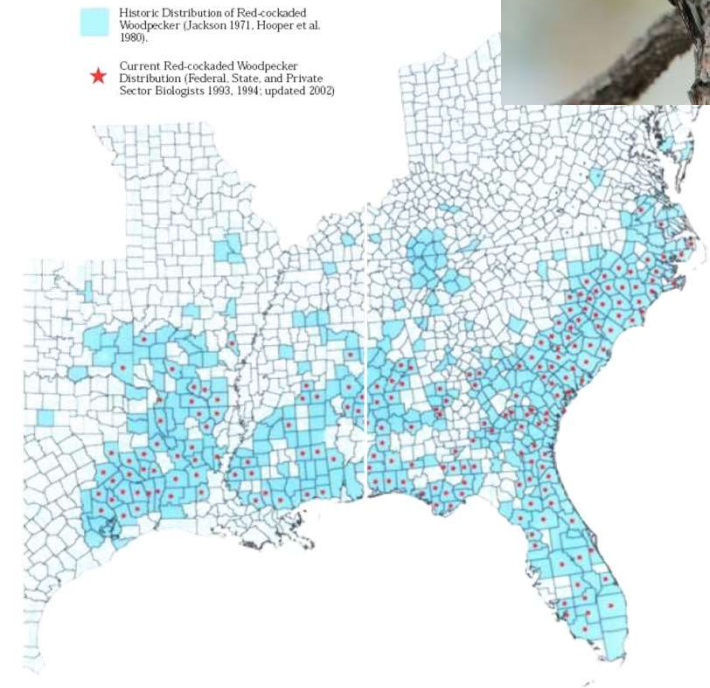
Hume Highway

- Kompensaatiosuhde aivan liian alhainen
 - vähintään 5x kerroin olisi ollut tarpeellinen
- Pönttöjen toimivuutta kohdelajeille ei oltu riittävästi selvitetty – vaste tuntematon
 - parempi huomioiminen lupaprosessissa
- Aikajänteet epärealistiset
 - kolopuiden muodostuminen vie lähes vuosisadan
 - hyvin hitaasti muodostuvien hyvitysten käyttö kyseenalaista, varsinkin kun hyvityksen toteutumista ei vaadita ennen heikennystä
- Kolopuiden/pönttöjen käyttäminen mittana tässä tapauksessa epäonnistunut
 - Virallisesti hanke täytti kompensaatiovelvoitteensa ja saavutti>NNL:n

Pihkatikka – kaakkois-USA

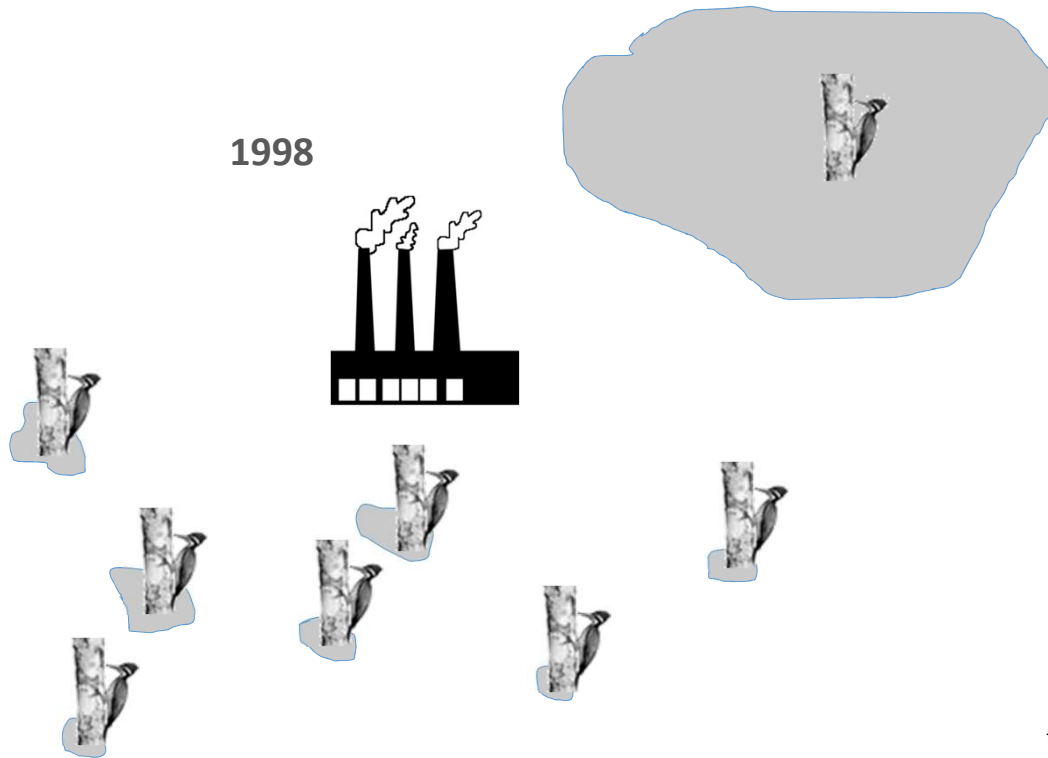


Red-Cockaded Woodpecker

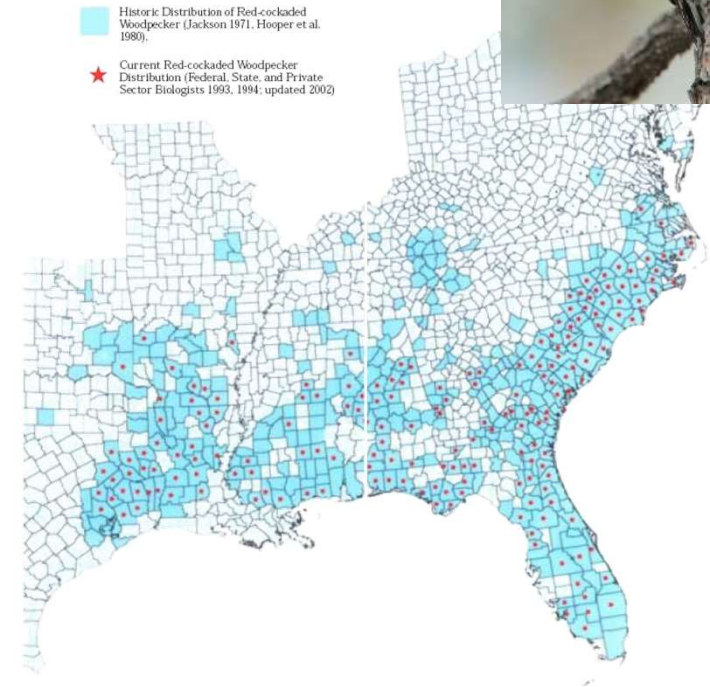


ten Kate et al. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. London, UK.

Pihkatikka – kaakkois-USA

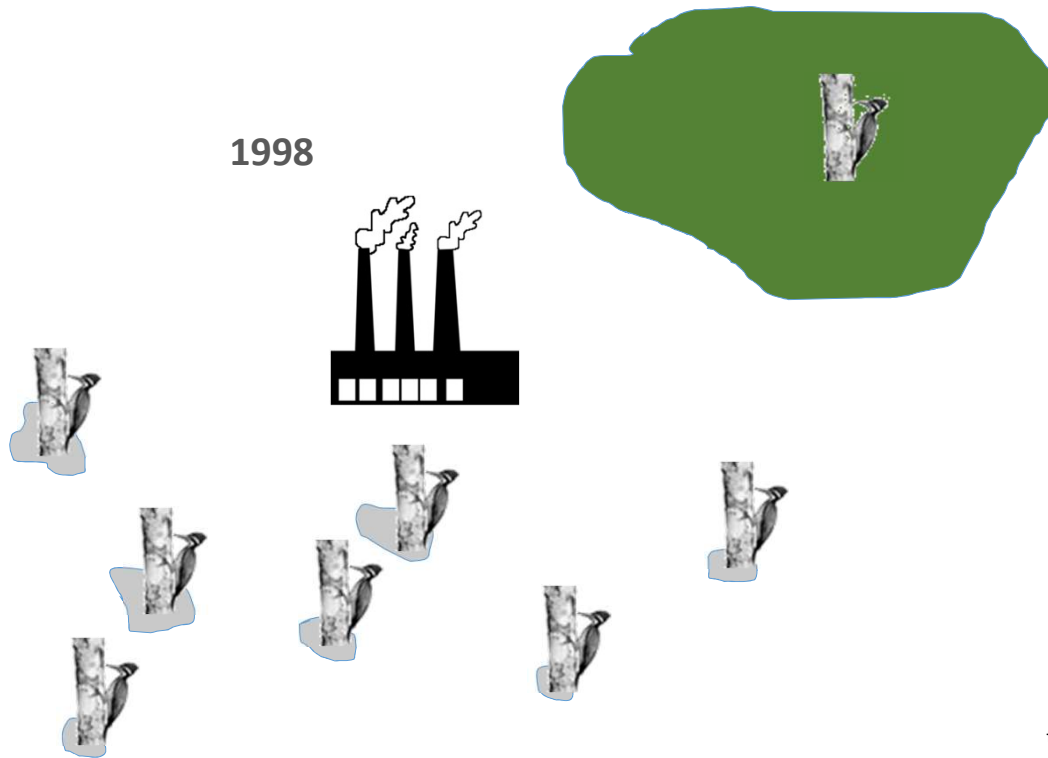


Red-Cockaded Woodpecker

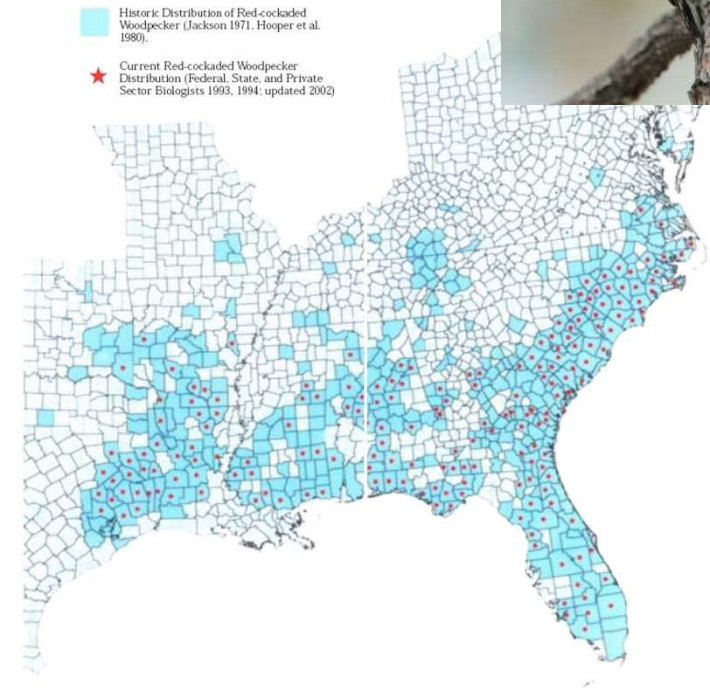


ten Kate et al. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. London, UK.

Pihkatikka – kaakkois-USA

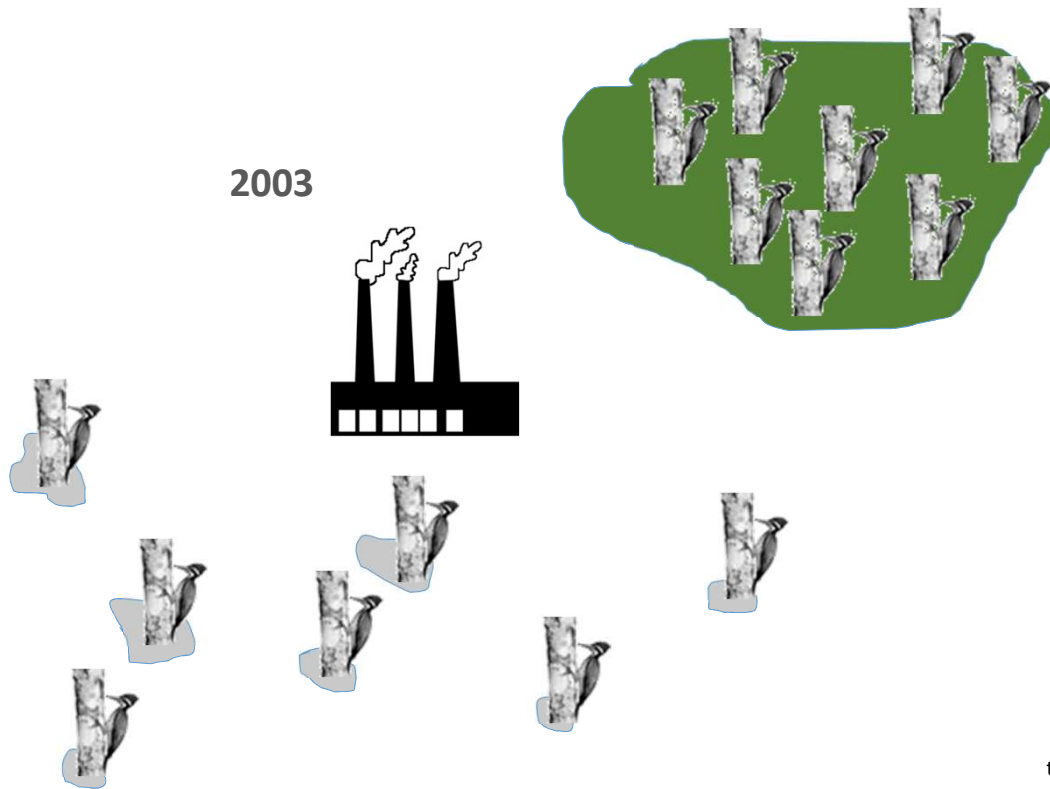


Red-Cockaded Woodpecker

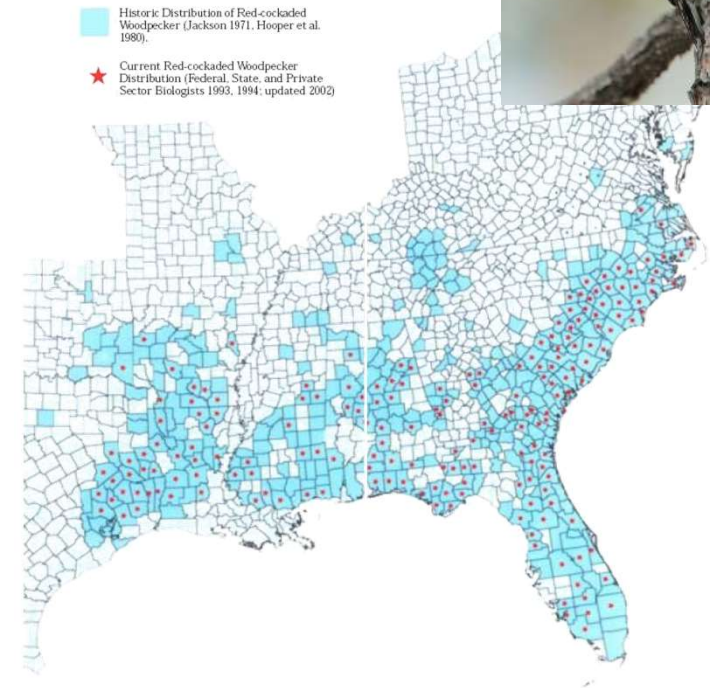


ten Kate et al. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. London, UK.

Pihkatikka – kaakkois-USA

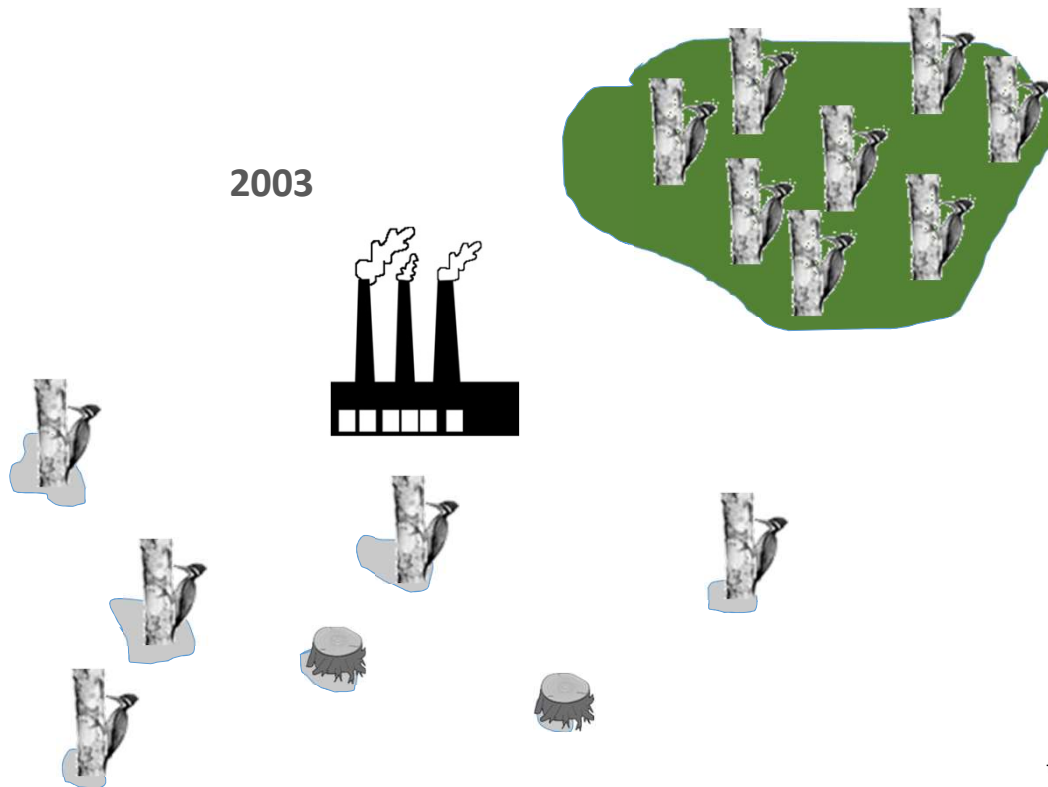


Red-Cockaded Woodpecker

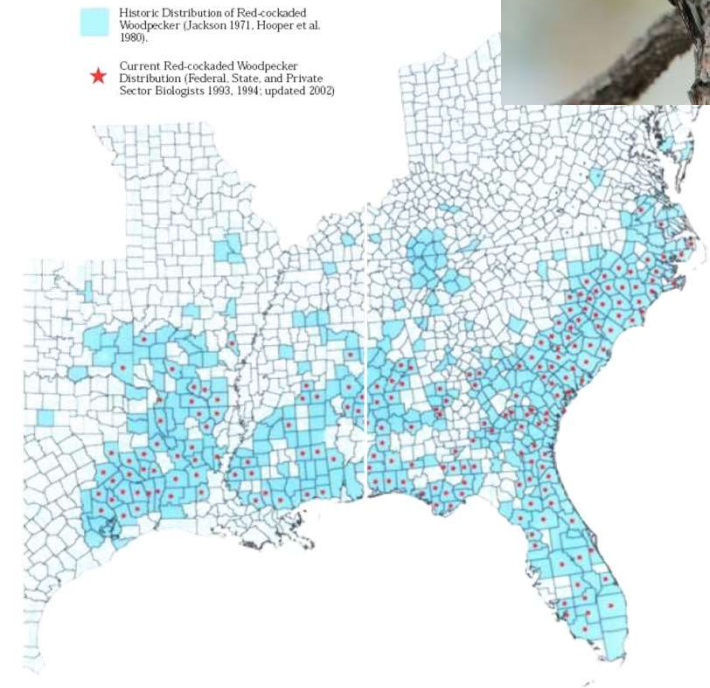


ten Kate et al. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. London, UK.

Pihkatikka – kaakkois-USA



Red-Cockaded Woodpecker



ten Kate et al. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. London, UK.

Pihkatikka – kaakkois-USA

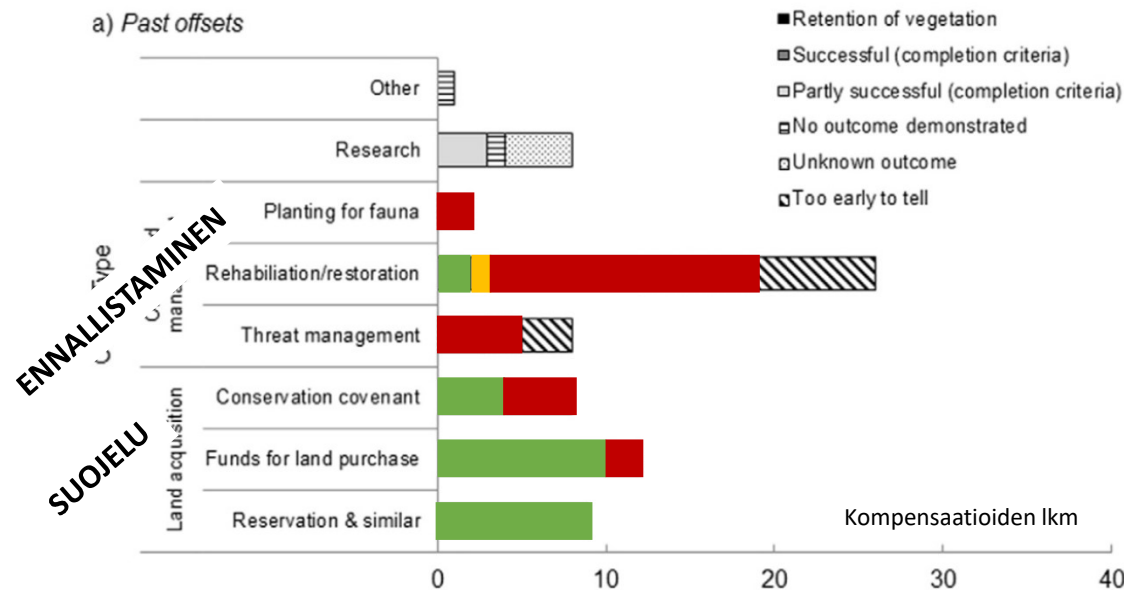


- International Paper –yrityksen solmima erillinen kompensatiojärjestely (v. 1998-2007)
- Mittana perheyhdyskuntien pesimäalueet
- Kompensointisuhde 1:1 (pesimäalueet)
- Hyvityksenä alueen ennallistamista ja hoitoa, keinotekkoisten pesäkolojen (pönttöjen) asentamista sekä yksilöiden siirtoistutukset (muutama)
- Hyvitykset tuotettu ennen heikennyksiä
- Lajin ekologia ja elinympäristötarpeet sekä vaste suhteellisen hyvin tunnettu

Miten lajikohtaiset kompensaatiot toimivat

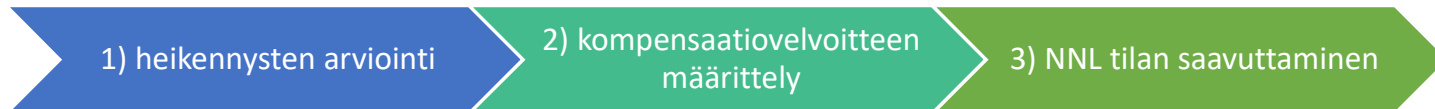
- Ei ole olemassa tietoa, joka sallisi kompensatioiden ekologisten vaikutusten arvioimista
- Suurimpana syynä puutteellinen toteutus ja seuranta sekä se ettei tietoa ole helposti ja avoimesti saatavilla
 - Esim. Australian kompensatiojärjestelmät ylikuormittuneita, arvioitsijoilta puuttuu usein tarvittava tieto

Kompensatiovelvoitteiden toteutuminen Länsi-Australian osavaltiossa v. 2004-2015. Ekologista>NNL:n saavuttamista ei voitu arvioida.



Lopuksi

- Tärkeää käyttää mittaa, joka selkeästi kuvastaa suojeltavaa arvoa
 - mitan ja ekologisen vaikuttavuuden välisen suhteen läpinäkyvyys tärkeää – ”pönttöjä mittaamalla saadaan pönttöjä”
 - mitta valittaessa hyvä jo ennakkoon tarkastella prosessin koko elinkaarta:



- Kompensaatiot toimivat parhaiten kun
 - Niitä ei tarvitse tehdä (koska haitta vältetty)
 - Heikennykset on minimoitu
 - Hyvitykset tehdään ennen heikennyksiä
 - Käytetään ekologisilta vaikutuksiltaan läpinäkyviä mittoja
 - Kompensointeja tehdään vain lajeille joiden ekologia ja/tai vaste on hyvin tunnettu



Kiitos!

heini.kujala@helsinki.fi

LUOMUS



UNIVERSITY OF HELSINKI



Projektin 1 tekemät linjaukset 15.9.2020 tiedoksi

Alustavat ehdotukset edistämistehtävien ja kannusteiden kehittämiseksi luonnonsuojelulaissa

- **10. Ekologisen kompensaation kehittäminen**
- Ekologinen kompensaatio voi tarjota yksityisellä maalla luonnonarvojen tuottamisessa uuden tulonlähteen
- Projektiryhmä 3 pohtii ohjauskeinomalleja 16.9. pidettävässä kokouksessa ja linjaa sitä lokakuun puoliväliin mennessä

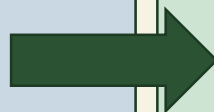
ESITYS: Jatketaan valmistelua projektiryhmä III:ssa. Työsuunnitelman mukaan ekologisen kompensaation toteuttamista tarkastellaan projekti I:ssä 21.10.2020



Lain alustava rakenne luvuittain

NYKYINEN

- 1 luku Yleiset säännökset
- 2 luku Luonnonsuojelusuunnittelu
- 3 luku Luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit
- 4 luku Luontotyyppien suojelu
- 5 luku Maiseman suojelu
- 6 luku Eliölajien suojelu
- 7 luku Luonnonsuojelun toteuttaminen
- 8 luku Toimenpidekiellot, pakkokeinot ja rangaistukset
- 9 luku Muutoksenhaku
- 10 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset
- 11 luku Erinäiset säännökset
- 12 luku Voimaantulosäännökset



UUSI

- 1 luku Yleiset säännökset
- 2 luku Luonnonsuojelun hallinto ja muut toimijat**
- 3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu
- 4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tuki**
- 5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto
- 6 luku Luonnonsuojelualueet
- 7 luku Luontotyyppien suojelu
- 8 luku Eliölajien suojelu
- 9 luku Eliölajien kauppa ja vaihdanta**
- 10 luku Maisemanhoito ja luonnonmuistomerkit
- 11 luku Poikkeaminen eräistä suojelusäännöksistä**
- 12 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen**
- 13 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoituksiin ja korvaukset
- 14 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta**
- 15 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset
- 16 luku Muutoksenhaku
- 17 luku Voimaantulosäännökset





Linjaukset ekologisen kompensaation tavoitteesta ja soveltamisalasta – muistioluonnos

Keskeiset kysymykset

- Käsitteen määrittely
- Mitä poikkeuksia kompensatiovelvollisuus voisi koskea?
- Poikkeussäännökset vs. mitigaatiohierarkia



Miten käsite määritellään vai tarvitaanko määrittelyä?



Erilaiset käsitteet

- Yhdellä maantieteellisellä tai muutoin määritellyllä alueella tapahtuneet menetykset säilyttämisessä kompensoidaan toisaalla saaduilla hyödyillä edellyttäen, että periaate ei johda EU:n luonnonsuojelulainsäädännön nojalla suojellun olemassa olevan luonnon monimuotoisuuden minkäänlaiseen heikentymiseen (Euroopan Unionin neuvosto 10.6.2011 EU:n BD strategian alustava määritelmä)
- Ekologinen kompensatio (engl. biodiversity offsetting, ecological compensation, compensatory mitigation) on sitä, että minkä tahansa yhteiskunnallisen toiminnan johdosta elinympäristöille aiheutettu haitta hyvitetään parantamalla elinympäristön tilaa muualla. Ekologinen kompensatio on neljäs porras lievennyshierarkiaa (engl. mitigation hierarchy), missä negatiivisia ympäristövaikutuksia ensin vältetään, sitten minimoidaan, ja kolmanneksi ennallistetaan haitta-alueella (Ekologisen kompensatian määrittämisen tärkeät operatiiviset päätökset Atte Moilanen ja Janne S. Kotiaho Suomen ympäristö 5/2017)
- Ekologisella kompensatiolla tarkoitetaan sitä, että ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle aiheutunut haitta yhtäällä hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Onnistuneesti toteutettuna ekologinen kompensatio tuottaa mitattavissa olevan hyödyn luonnon monimuotoisuudelle ja minimoi luonnonvarojen hyödyntämisestä luonnolle aiheutuvat haitat (Tietotaso ja kokemukset ekologisesta kompensatiosta Suomessa, Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:20)



Oikeustieteen kannanotot

- Luonnonsuojelulakiin tulisi sisällyttää säännös, jonka mukaan poikkeaminen luonnonsuojelulain säännöksistä edellyttää suojelluille luonnonarvoille aiheutuvan haitan korvaamista siten, että poikkeuksesta huolimatta kyseisten luonnonarvojen suojelutaso säilyy ennallaan tai paranee. (Suvantola 2005)
- Määritelmäehdotus: ”Korvaavilla toimenpiteillä tarkoitetaan toimia, joilla ennakolta kompensoidaan luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvat haitat joko vaikutusalueella tai muualla. Niillä varmistetaan suotuisan suojelun tason säilyminen vähintään ennallaan heikennyksen kohteena olevan luontoarvon osalta huomioon ottaen toimenpiteiden tuloksellisuuteen ja vaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuudet.” Lisäysehdotus poikkeamisedellytyksiin: ”Luvan myöntäminen edellyttää lisäksi, että hakija toteuttaa korvaavat toimenpiteet luontotyyppin suojelutason säilyttämiseksi ennallaan. Luvassa on annettava tarpeelliset määräykset toimenpiteiden toteuttamisesta.” (Leino 2015)



Ehdotus sisällölliseksi säännökseksi

- Periaatteellinen määrittely (ei pykäläteksti): *Luonnonsuojelulaista myönnettävien poikkeusten aiheuttamat heikennykset (suojeltujen?) lajien elinympäristöihin ja luontotyyppeihin on korvattava siten, että luonnon monimuotoisuuden taso säilyy poikkeuksesta huolimatta ennallaan*
- Suppeampi kuin ekologinen kompensatio, joka on kokonaisvaltaisempi käsite
- Rajautuisi lajien elinympäristöihin ja luontotyyppeihin kohdistuviin heikennyksiin eli fokus tilallisessa heikennyksessä
- Tavoitetaso ei sidottu samoihin lajeihin / luontotyyppeihin, jotta jousto mahdollista; NB. Voi – ja todennäköisesti myös – tarkoittaa joidenkin lajien / luontotyyppien osalta, että on korvattava samaa samalla (erityisesti suojeltavat / direktiivilajit, joiden suojelutilanne ei suotuisa)
- Vastuutahon määrittely pykälätekstiin
- Tarkastelu nykyisten säännösten pohjalta – uudessa laissa niitä vastaaviin säännöksiin
- Mistä poikkeuksista voi aiheutua heikennyksiä lajien elinympäristöihin ja luontotyyppeihin?



Mitä poikkeuksia koskisi nykyisissä säännöksissä?

Natura 2000 –säännökset rajautuvat seuraavan tarkastelun ulkopuolelle, koska ne perustuvat suoraan luontodirektiiviin.



Alueelliset suojelusäännökset

Alue	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Kansallispuisto, luonnonpuisto, valtion luonnonsuojelualue	Perustamissäännöksessä yksilöity.	Ei haittaa perustamistarkoitusta.
		Alueen hoidon ja käytön tarpeisiin, jokamiehen oikeudet ja porotalous, infrastruktuurin ylläpito jne.
		(Perustamissäännöksen muuttaminen)
Yksityinen luonnonsuojelualue		Poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta
		(Suojelun lakkauttaminen tai rauhoitusmääräysten lieventäminen)
		ja on tarpeen alueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta. Alueen luonnonarvot ovat oleellisesti vähentyneet, tai <u>alueen rauhoitus estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen</u> (27 § 1 mom)
Luontotyyppi	ELY-keskuksen päätöksellä rajattua luontotyyppin aluetta ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu (29 §)	Kyseisen luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu; tai <u>luontotyyppin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.</u> (31 §)
Luonnonsuojeluohjelma	Alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa alueen suojelun tarkoituksen (9 § 1).	Suojelun tarkoitus ei mainittavasti vaarannu.

Maiseman suojelusäännökset

Alue	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Maisema-alue	Perustamispäätöksessä yksilöity (maiseman olennaisten piirteiden säilyttämiseksi tarpeelliset määräykset; eivät saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle merkityksellistä haittaa) (34 § 1 mom)	Ei yksilöity poikkeamisedellytyksiä (34 § 2 mom)
		Suojelun lakkauttaminen tai rauhoitusmääräysten lieventäminen)
		Alueen maisema-arvot ovat oleellisesti vähentyneet, tai suojelu <u>estää yleisen edun kannalta tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen</u> (35 § 2 mom)

Ei koske rauhoitettuja lajeja tai luontotyyppejä.

Lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelu

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Luontodirektiivin liitteen IV a eläinlaji	Yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty* (49 § 1)	<u>Ei muuta tyydyttävää ratkaisua</u> , ja (49 § 3 mom)
		poikkeus ei haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, ja
		luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppien säilyttämiseksi; tai
		b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta; tai
		c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; tai
		d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen; tai
		e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Pesäpuun suojele

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Suuren petolinnun pesäpuu ja merkitty pesäpuu	Rauhoitettu. KHO 2015:3 tulkinta: Pesäpuu on tarkoitus säilyttää kyseisten lintulajien suojelemiseksi eikä puun rauhoittamiseksi kasvilajin yksilönä. Pesäpuun suojeleminen on mielekästä vain sillä edellytyksellä, että puu on käyttökelpoinen tuohon tarkoitukseen.	<u>Lintuihin sovelletaan lintudirektiivin poikkeusehtoja (jäljempänä). (49 § 3 mom)</u>

Esiintymispaikan suojelu

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Erityisesti suojeltava laji	ELY-keskuksen päätöksellä rajatun, lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty (47 §)	Lajin suojelutaso säilyy suotuisana (48 § 2 mom). <u>Luontodirektiivin liitteen IV a eläin- ja IV b kasvilajeihin sovelletaan kohdan 3 poikkeusehtoja. Lintuihin sovelletaan lintudirektiivin poikkeusehtoja (jäljempänä). (49 § 3 mom)</u>
Luontodirektiivin liitteen II laji		
Lintudirektiivin art. 4.2 laji ja liitteen I laji		

Eläinlajien suojelu

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
1. Lintu (ei riista- / rauhoittamaton laji)	Tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla (39 §) Huom. Yleispoikkeus, maa- ja metsätalouteen,	<div>Ei muuta tyydyttävää ratkaisua, ja</div> <div> a) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, tai lentoturvallisuuden turvaamiseksi, tai viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, tai kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; </div> <div> b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen; tai </div> <div> c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön. (49 § 3 mom) </div>
2. Nisäkäs (ei riista- / rauhoittamaton laji), rauhoitettu muu laji	rakennustoimintaan, rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämiseen (40 § 1 mom)	Lajin suojelutaso säilyy suotuisana (48 § 2 mom). Luontodirektiivin liitteen IV a eläinlajeihin sovelletaan kohdan 3 poikkeusehtoja. (49 § 3 mom)

Ekologisen kompensaation tarve vain, jos häirinnällä merkittävästi heikennetään lajin elämänsyklin kannalta tärkeää paikkaa (pääasiassa haitta kohdistuu yksilöihin)?

Kasvilajien suojele

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Rauhoitettu kasvilaji Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilaji	Kasvin tai sen osan, (siementen) poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. (42 §)	Lajin suojelutaso säilyy suotuisana (48 § 2 mom). <u>Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajeihin sovelletaan kohdan 3 poikkeusehtoja. (49 § 3 mom)</u>

Ekologisen kompensaation tarve vain, jos hävitetään lajin esiintymä tai sitä merkittävästi heikennetään (yksilön ja esiintymän erottaminen vaikeampaa kuin eläinlajeilla)?

Vaihdannan rajoitukset

Laji	Suojelun sisältö	Poikkeusedellytykset
Rauhoitettu eläin- tai kasvilaji	Yksilön, sen osan tai johdannaisen maahantuonti, maastavienti, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa on kielletty (45 §)	Ei säädetty edellytyksiä. Jos kyseessä luonto- tai lintudirektiivin laji ks. alla.
Luontodirektiivin liitteen IV (b) kasvilajit Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajit lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:n lajeja Lintudirektiivin artiklan 1 linnut lukuun ottamatta artiklaa 6 (2) ja (3)	Yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito, kuljetus, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi ja vaihdettavaksi on kielletty (49 § 2 mom)	Luontodirektiivin liitteen IV a ja IV b lajeihin sovelletaan luontodirektiivin poikkeusehtoja. Lintuihin sovelletaan lintudirektiivin poikkeusehtoja. (49 § 4 mom)
CITES-lajit Neuvoston asetus (EY) N:o 338/97	Yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten maahantuonnin, maastaviennin, jälleenviennin ja kauttakuljetuksen, kaupan, kaupaksi tarjoamisen, kaupallisessa tarkoituksessa hallussapidon ja julkisen näytteillepanon ja myytäväksi kuljetuksen rajoitukset Neuvoston CITES-asetuksessa.	CITES-asetuksessa säädetty. Päällekkäinen luonto- ja lintudirektiivin kanssa; sovitettu yhteen rauhoitettuja lajeja koskevan säännöksen kanssa

Ei ekologisen kompensaation tarvetta.

Johtopäätökset

- Kompensointivelvollisuus koskisi poikkeamista
 - Esiintymispaikan suojelusta (mikäli kompenσαatio mahdollistaa lajin suotuisan suojelutason)
 - Kasvilajien esiintymien suojelusta (ei yksittäinen kasvi?) – kaikki rauhoitetut vai luontodirektiivin liitteen IV b lajit ? (mikäli kompenσαatio mahdollistaa lajin suotuisan suojelutason)
 - Luontodirektiivin liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelusta
 - LuontotyyppisuojeIusta
 - Eläinlajien elinkierron kannalta tärkeiden paikkojen häiritsemisestä (ml. pesäpuu) (mikäli kompenσαatio mahdollistaa lajin suotuisan suojelutason)
 - Yksityisen luonnonsuojelualueen suojelusta, kun poikkeus perustuu yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen / suunnitelman toteuttamiseen
- Entä valtion suojelualueet, jotka perustettu valtioneuvoston / ympäristöministeriön asetuksella ja niiden suojelusta luopuminen? (Ei voi sitoa lainsäätäjää (kansallispuisto / luonnonpuisto)



Ulkopuolelle rajautuvat

- Pelkästään lajin yksilöihin kohdistuvat poikkeukset (esim. varpusluvat kauppaliikkeissä, yksittäiset kasvit)
- Tutkimustarkoitus, luonnonsuojelua edistävät hankkeet
- Yksityisen omaisuuden kohdistuvan
 - vakavan vahingon estämiseksi myönnettävät häirintä- / tappoluvat
 - terveyshaitan estäminen (esim. lepakkojen pääsyn estäminen asuinrakennukseen)
- Yksityisen luonnonsuojelualueen suojelusta poikkeaminen, jos alueen luonnonarvot ovat oleellisesti vähentyneet?
- Muu?



Mitigaatiohierarkian selkeyttäminen



Mitigaatiohierarkia

- Toimeksianto: Työssä tulee varmistaa ns. lieventämishierarkian toteutuminen. Tämä tarkoittaa, että kompensatioon voidaan turvautua vasta viimesijaisesti tilanteessa, jos haitallisia vaikutuksia ei ole voitu välttää, vähentää tai korjata aiheuttamispaikalla.



Nykytilanne

- Luonto- ja lintudirektiivin lajien osalta kaikki poikkeussäännökset edellyttävät, että ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua.
- Poikkeussäännökset muodossa ”suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen” sisältää implisiittisen teknis-taloudellisen vaihtoehtottomuusvaatimuksen (Kuusiniemi 2001 s. 178, Kallio 2001 s 150, Suvantola-Similä 2011 s. 253-254), koska muuten suojelu ei ”estä” hankkeen toteuttamista. Tämän suuntaisesti jo eduskunnan ympäristövaliokunta 1996: ”lainvoimaista kaavaa on pidettävä yleensä yleisen edun kannalta erittäin tärkeänä... (T)ällöinkin on ennen poikkeamisvallan käyttämistä selvitettävä, voidaanko kaavan ja luontotyyppien tavoitteet saavuttaa kaavaa muuttamalla”.
- De lege ferenda: em. osalta suorasanaisten edellytys, että poikkeusta edellyttävälle hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole olemassa vaihtoehtoja olisi selkeyttävä ja varmistaisi yhdenvertaisen päätöksenteon.

